

Ανασφάλιστοι καρκινοπαθείς: οι ιστορίες ανθρώπων που, εκτός από την ασθένεια και τον χρόνο, έχουν να παλέψουν και με το κράτος πρόνοιας που τους στερεί κάθε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

«Όταν μου το ανακοίνωσαν τα είδα όλα λευκά. Ενα άσπρο σεντόνι κάλυψε τα πάντα: τη γυναίκα μου, τα παιδιά μου, τα όνειρά μου. Είχα καρκίνο και κανένα όπλο να τον παλέψω. Μετά από 27 ολόκληρα χρόνια που πλήρωνα ΤΕΒΕ, το είχα αφήσει απλήρωτο για έναν χρόνο. Δεν δικαιούνται πια καμία περίθαλψη». Ετσι θυμάται ο Γιώργος τη μέρα που του άλλαξε τη ζωή

Της **Ντίνας Δασκαλοπούλου**

Υπάρχουν λέξεις ικανές να προκαλέσουν τρόμο; Υπάρχουν διαγνώσεις που χωρίζουν για πάντα τη ζωή σε πριν και μετά; Υπάρχουν πράξεις που γεννάνε ελπίδα; Υπάρχουν αντιστάσεις που νικάνε τον φόβο; «Ανασφάλιστος καρκινοπαθής» – δυο λέξεις που μπορούν να αλλάξουν για πάντα τη ζωή σου.

«Όταν μου το ανακοίνωσαν τα είδα όλα λευκά. Ενα άσπρο σεντόνι κάλυψε τα πάντα: τη γυναίκα μου, τα παιδιά μου, τα όνειρά μου. Σταμάτησε ο χρόνος. Είχα καρκίνο και κανένα όπλο να τον παλέψω. Μετά από 27 ολόκληρα χρόνια που πλήρωνα ΤΕΒΕ, το είχα αφήσει απλήρωτο για ένα χρόνο. Δεν δικαιούνται πια καμία περίθαλψη».

Ο Γιώργος είναι 47 χρόνων. Η μέρα που άλλαξε η ζωή του ήρθε πριν από δύο μήνες, μαζί με την τρομερή διάγνωση. Από τότε ξεκίνησε ο δικός του Γολγοθάς, όπως τον περιγράφει: «Έχω πάρει τον σταυρό κι ανεβαίνω. Είναι σοκ, είναι φόβος, είναι η αγωνία για το πώς θα το ανακοινώσω στα τρία μου παιδιά, είναι και το καθημερινό άγχος για το πού θα βρω τα φάρμακα και τα χρήματα για τις εξετάσεις».

Σε μια χώρα όπου περίπου ένας στους τρεις πολίτες της είναι πια ανασφάλιστος, κανένας κρατικός φορέας δεν έχει κάνει τον κόπο να καταγράψει πόσοι είναι οι ανασφάλιστοι καρκινοπαθείς. Πολλώ δε μάλλον να χαράξει στρατηγικές ώστε να τους στηρίξει στην κορυφαία μάχη της ζωής τους. «Να τους στηρίξουν; Μάλλον να τους ξεφορτωθούν θέλουν. Αντιμετωπίζουν τους ασθενείς σαν βάρος στο σαπιοκάραβο».

Η Συραγώ είναι ένα χαρακτηριστικό κορίτσι της γενιάς μου: 34 χρόνων κι άνεργη τα τελευταία 3,5 χρόνια. Παλεύει με τα ενοίκια, παλεύει με τα χρέη, παλεύει με τις καθημερινές ανάγκες. Παλεύει πια και με τον καρκίνο της μάνας της. «Είναι μόλις 57 ετών κι αρνείται να κάνει τις χημειοθεραπείες της· νιώθει ότι με επιβαρύνει. Πολλοί ασθενείς το νιώθουν αυτό. Κι είναι φυσικό αφού και τα πιο απλά γίνονται άθλος: το να βρεις τα φάρμακα ή να της εξασφαλίσεις ακτινοθεραπεία ή να τη μεταφέρεις στο νοσοκομείο, αφού δεν μπορεί να περπατήσει».

Μια μάχη που κοστίζει

Ο καρκίνος έχει δυο ανελέητα χαρακτηριστικά: η μάχη εναντίον του κοστίζει πολύ ακριβά και δεν μπορεί να περιμένει. Ο ασθενής πρέπει να ξεκινήσει αμέσως τη θεραπεία του: χρειάζεται φάρμακα που κοστίζουν

κατά μέσο όρο 2.000 ευρώ ανά δέκα ή είκοσι μέρες κι ίσως ακτινοθεραπείες που κοστίζουν 700 ευρώ η μία. Χρειάζεται πολύ συχνές αιματολογικές εξετάσεις (άλλα 40 ευρώ) και αξονικές (τουλάχιστον 100 ευρώ). Χρειάζεται καλή διατροφή, ψυχολογική υποστήριξη και, πάνω από όλα, καλή ψυχολογία. Στον ερειπιώνα που κατάντησαν την Ελλάδα η φράση που ακούς πιο συχνά είναι «τουλάχιστον να έχουμε την υγεία μας». Τι γίνεται όταν κι αυτό το ύστατο καταφύγιό σου κλονιστεί;

«Παραλύεις. Μπαίνεις σε έναν κυκεώνα με τη γραφειοκρατία, με τη θεραπεία, με τα χρήματα. Δεν πατάς πουθενά και ψάχνεις κάπου να πιαστείς, αλλά δεν ξέρεις από πού να αρχίσεις». Η Ελένη είναι σύζυγος καρκινοπαθούς. Από μόνο του το γεγονός της ασθένειας θα αρκούσε για να κλονίσει τον μικρόκοσμό της. Αν ζούσε σε άλλη χώρα θα μπορούσε να πατάει γερά: στις κοινωνικές υπηρεσίες, στο ασφαλιστικό της ταμείο, στους ψυχολόγους που θα της προσέφερε το δημόσιο νοσοκομείο. Εδώ στηρίζεται μόνο στην αλληλεγγύη των συμπολιτών της.

«Μας στηρίζει ο σύλλογος καρκινοπαθών: μας βοηθά να βρούμε τα φάρμακα, να κάνει τις εξετάσεις του και να διαχειριζόμαστε τα όσα προκύπτουν στην καθημερινότητα μέσα από τις ομάδες ψυχολογικής υποστήριξης. Νιώθω τεράστια οργή: ήμασταν πάντα συνεπείς στις ασφαλιστικές μας υποχρεώσεις. «Εμεινε άνεργος και δεν μπορούσε να πληρώσει. Ανεργος, όχι τεμπέλης. Και τώρα που χρειάστηκε το Ταμείο του, δεν του δίνουν τίποτα. Από τον Δεκέμβριο παλεύουμε για να του βγάλουμε βιβλιάριο απορίας και μέχρι να τελειώσει η γραφειοκρατία μπορεί να έχει πεθάνει...».

Η Αναστασία Λαγαρή πέρασε την πόρτα τού ΚΕΦΙ (σύλλογος καρκινοπαθών, εθελοντών, φίλων και ιατρών) το 2011, όταν αρρώστησε ο δικός της άντρας. Σήμερα είναι εθελόντρια. Ο ΚΕΦΙ το 2013 αντιμετώπισε 1.600 περιστατικά καρκινοπαθών που χρειάστηκαν βοήθεια για να κάνουν τις εξετάσεις τους, να βγάλουν βιβλιάριο απορίας και να δεχτούν ψυχολογική στήριξη. Τριακόσιοι εβδομήντα από αυτούς αναζητούσαν τα φάρμακά τους. «Η μάχη ενάντια στον καρκίνο πρέπει να ξεκινάει χθες!» μας λέει.

«Πρόσφατα μια μάνα 34 χρόνων διαγνώστηκε με καρκίνο του μαστού. Επειδή ήταν ανασφάλιστη καθυστέρησε 6 μήνες τη θεραπεία της κι έκανε μετάσταση στα οστά. Επίσης, αν μια θεραπεία καθυστερήσει, επιστρέφεις πάλι στο σημείο μηδέν. Είναι σαν να αφήνουν τους ανθρώπους να πεθάνουν στο πεζοδρόμιο».

Κανένας δεν τον δεχόταν

Πολύ πρόσφατα ένας άνεργος 66χρονος συμπολίτης μας πέθανε αφού δεν βρέθηκε ούτε ένα δημόσιο νοσοκομείο για να του προσφέρει δωρεάν περίθαλψη. Στα μέσα Οκτωβρίου κατέφυγε στο Μητροπολιτικό Κοινωνικό Ιατρείο Ελληνικού (ΜΚΙΕ) με συμπτώματα έντονου πόνου στον θώρακα και αιμόπτυση. Εγιναν οι απαραίτητες εξετάσεις (αξονική) και έπρεπε αμέσως να νοσηλευθεί σε νοσοκομείο για να διερευνηθεί η κατάστασή του. Κανένα δημόσιο νοσοκομείο δεν τον δέχτηκε χωρίς κόστος.

Μετά τον θάνατό του και τη δημόσια καταγγελία του ΜΚΙΕ, ο υπουργός Υγείας άστραψε και βρόντηξε: μίλησε για πολιτική εκμετάλλευση του θανάτου, ενώ δήλωσε πως «παρόμοια προβλήματα, χωρίς να τα διαφημίζουμε, λύνουμε κάθε μέρα ασταμάτητα από την πρώτη μέρα που είμαι εδώ».

Ωστόσο, ο διοικητής του «Αγίου Σάββα» δεν φαίνεται να συμμερίζεται τον ζήλο του υπουργού. Στη συνάντηση που είχε μόλις την περασμένη Πέμπτη με εθελοντές από τα κοινωνικά ιατρεία εξήγησε ότι **«δεν έχει ειδικό κονδύλι για την κάλυψη της περίθαλψής τους ούτε νομικό πλαίσιο με το οποίο θα μπορούσε να κινηθεί. Γεγονός που καθιστά έκνομη τη Διοίκηση σε περίπτωση θεραπειάς ανασφάλιστων ασθενών χωρίς εν συνεχεία την αποστολή εμβάσματος στην Εφορία του ασθενούς».**

Ποια πραγματικότητα αποτυπώνουν στην πράξη οι προσεκτικά διαλεγμένες λέξεις της Διοίκησης; ρωτήσαμε την Κατερίνα Παπαγκίκα, πρώην κυτταρολόγο στο «Μεταξά» κι εθελόντρια στο ΜΚΙΕ. «Ο

ανασφάλιστος πάει στο νοσοκομείο, υπογράφει ένα χαρτί και φεύγει με ένα χρέος 15.000 ευρώ που μετά το διεκδικεί η Εφορία. Υπάρχουν άνθρωποι που αναγκάζονται να πουλήσουν τα σπίτια τους για να τα βγάλουν πέρα. Σε πολλές περιπτώσεις τα νοσοκομεία δεν έχουν καν τα φάρμακα και τους τα στέλνουμε εμείς! Η θεραπεία και η αποθεραπεία του καρκίνου ξεπερνάει τις 20.000 ευρώ. Πού να τα βρεις; Μας λέει ο υπουργός Υγείας πως πλέον κανείς ογκολογικός ασθενής δεν θα μείνει χωρίς θεραπεία εντός νοσοκομείου. Εχω τρία ερωτήματα: Πρώτον, πώς θα διαγνωσθεί αφού είναι ανασφάλιστος και δεν μπορεί να κάνει εξετάσεις; Δεύτερον, τι γίνεται αν δεν χρειάζεται εισαγωγή, αλλά εξωνοσοκομειακή θεραπεία; Τρίτον, κι όταν βγει από το νοσοκομείο, πώς θα καλύπτεται η αποθεραπεία του;

»Η μοναδική έγνοια της κυβέρνησης είναι να περιστέλλει τις δαπάνες για την υγεία και δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι σε χώρες που μπήκε το ΔΝΤ ο μέσος όρος ζωής έπεσε από 1,6 μέχρι 9,8 χρόνια. Στην Ελλάδα, αν χρωστάς στο ασφαλιστικό σου ταμείο δεν μπορείς να πάρεις ασφαλιστική ενημερότητα. Χωρίς αυτό το χαρτί και φορολογική ενημερότητα δεν μπορείς να διεκδικήσεις βιβλιάριο απορίας. Αλλά ακόμα κι αν μαζέψεις όλη τη χαρτούρα, αν έχεις στο όνομά σου ένα σπίτι ή 3.000 ευρώ εισόδημα, και πάλι δεν παίρνεις βιβλιάριο απορίας. Σε περίπτωση που δεν δικαιούσαι βιβλιάριο απορίας, η κοινωνική υπηρεσία του νοσοκομείου εισηγείται στη διοίκηση αν θα πρέπει να τύχει δωρεάν θεραπείας ή όχι. Δηλαδή, ένας άνθρωπος που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από την πρώτη ώρα της διάγνωσής του μπορεί να χάσει και 4 μήνες μέχρι να ξεπερδέψει με τη γραφειοκρατία ώστε να ξεκινήσει τη θεραπεία του».

Ενδεικτικά, γιατροί κι ασθενείς αναφέρουν πως για να κλείσεις ραντεβού σε μαστολόγο απαιτείται 1,5 μήνας και μετά άλλο τόσο διάστημα για να γίνει βιοψία. Μετά από άλλον έναν μήνα -αφού δεν υπάρχουν αρκετοί γιατροί, παρασκευαστές, νοσηλεύτριες, ακόμα και γραμματείς για να γράψουν τη διάγνωση- θα πάρεις τα αποτελέσματα.

«Βρισκόμαστε σε οριακό σημείο»

«Η κατάσταση είναι εκρηκτική», μας λέει ο διευθυντής της μονάδας ακτινοθεραπείας του «Αγίου Σάββα», Γιάννης Σκαρλάτος. «Βρισκόμαστε σε οριακό σημείο: οι ογκολογικές δομές έχουν εκπέσει, οι κλινικές συγχωνεύονται ή καταργούνται με αποκλειστικά λογιστικά κριτήρια, έχουμε ελλείψεις σε προσωπικό. Κι όλα αυτά την ώρα που αυξάνεται η εισροή ασθενών στο δημόσιο νοσοκομείο, αφού πια δεν μπορούν να πάνε σε ιδιωτικά. Ειδικά για την ακτινοθεραπεία, οι ασθενείς μπορεί και να περιμένουν 3 μήνες, ενώ δεν θα έπρεπε να καθυστερήσουν πάνω από 1,5 μήνα. Η καθυστέρηση παροχής νοσηλείας ελαττώνει τις πιθανότητες ίασης. Ωστόσο, δεν θέλω να δημιουργήσετε κλίμα τρόμου. Χάρη στις προσπάθειες των γιατρών και του προσωπικού, στην αυτοθυσία και τη φαντασία τους, παρέχουμε αξιοπρεπή αντιμετώπιση των ασθενών μας. Παρ' όλες τις αντιξοότητες δεν καταθέτουμε τα όπλα μας: δεν υπάρχει περίπτωση να αφήσουμε τους ασθενείς μας ακάλυπτους και μόνους».

Ενα τεράστιο δίκτυο αλληλεγγύης έχει χτιστεί στην Ελλάδα: πάνω από 30 κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία λειτουργούν σε ολόκληρη τη χώρα. Χιλιάδες εθελοντές γιατροί, νοσοκόμοι και απλοί πολίτες στηρίζουν τα ιατρεία, δουλεύοντας ασταμάτητα για να συγκεντρώνουν φάρμακα, να εξασφαλίζουν εξετάσεις και να διεκδικούν μαζί με τους ασθενείς δωρεάν περίθαλψη για όλους στα δημόσια νοσοκομεία. Στην κορυφαία μάχη που μπορεί να δώσει ένας άνθρωπος, αυτή για την ίδια τη ζωή του, μπορεί να μην έχει πια κανέναν από τους μέχρι χθες αυτονόητους συμμάχους του, ούτε την πολιτεία ούτε τα ασφαλιστικά ταμεία, όμως δεν παλεύει μόνος.

Οπως λέει κι ο Γιώργος, «είναι ο γιατρός του δημόσιου νοσοκομείου που στέκεται δίπλα σου και σου λέει "δεν είσαι ετοιμοθάνατος, είσαι μαχητής". Είναι οι εθελοντές στα κοινωνικά ιατρεία και στον σύλλογο ΚΕΦΙ που παλεύουν να σου βρουν τα φάρμακα και τις εξετάσεις. Είναι τα παιδιά σου κι η αίσθηση του χρέους απέναντί τους. Δεν είσαι μόνος σ' αυτή τη μάχη, στέκονται πολλοί δίπλα σου. Για όλους αυτούς και για σένα τον ίδιο, σηκώνεσαι όρθιος και πολεμάς».

Τραγικές ελλείψεις στα δύο ογκολογικά νοσοκομεία

Την προηγούμενη Πέμπτη εκατοντάδες ασθενείς κι εθελοντές από τα κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία συγκεντρώθηκαν έξω από τα δύο ογκολογικά νοσοκομεία της Αθήνας.

Οι διαπιστώσεις τους μετά από συναντήσεις που είχαν με τις διοικήσεις, τους γιατρούς και τους εργαζόμενους είναι δραματικές: «Πλέον τίθεται σε άμεσο κίνδυνο η ζωή των ασθενών», σημειώνουν στο δελτίο Τύπου που εξέδωσαν, καταγγέλλοντας «τραγικές ελλείψεις που πλέον αγγίζουν την εγκληματική αδιαφορία». Συγκεκριμένα στο νοσοκομείο **«Μεταξά»:**

- Οι γιατροί κατήγγειλαν ότι από τους 13 ογκολόγους που απαιτούνται σήμερα υπάρχουν 5 και τον Απρίλιο θα μειωθούν, λόγω συνταξιοδότησης, σε 4. Ένας ογκολόγος-παθολόγος σε κάθε εξωτερικό ιατρείο μπορεί να εξετάζει και 35 ασθενείς.

- Στο ίδιο νοσοκομείο έχουν παραιτηθεί 9 διευθυντές κλινικών χωρίς να έχουν αντικατασταθεί.

- Παράλληλα, δεν στέλνονται στο νοσοκομείο ειδικευόμενοι γιατροί.

- Οι δύο ογκολογικές κλινικές έχουν συγχωνευθεί, ενώ τραγικές είναι οι ελλείψεις σε υλικά (χαλασμένος αξονικός τομογράφος, έλλειψη σε τόνερ για τις εκτυπώσεις στα ακτινολογικά εργαστήρια κ.λπ.).

Στον «Αγιο Σάββα»:

- Καταγράφονται ελλείψεις σε προσωπικό, ιατρικό και παραϊατρικό, αφού όσοι συνταξιοδοτούνται δεν αναπληρώνονται.

- Υπάρχουν κενές θέσεις ειδικευόμενων, ενώ πριν από δύο μόλις χρόνια υπήρχε λίστα αναμονής: οι νέοι γιατροί που γνωρίζουν ότι ποτέ δεν θα προσληφθούν είτε φεύγουν για το εξωτερικό είτε επιλέγουν ειδικότητες που δεν είναι αυστηρά ενδονοσοκομειακές (όπως αυτή του ακτινοθεραπευτή).

- Ο τεχνολογικός εξοπλισμός παλιώνει, με αποτέλεσμα και η θεραπεία να μην είναι τόσο αποτελεσματική και οι παρενέργειες να είναι πολύ οξύτερες.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

Στοιχεία που σοκάρουν

Το Μητροπολιτικό Κοινωνικό Ιατρείο Ελληνικού μόλις πριν από τρεις μήνες έδωσε στη δημοσιότητα τα στοιχεία που διαθέτει για τους ανασφάλιστους καρκινοπαθείς που καταφεύγουν εκεί: 126 ασθενείς, εκ των οποίων το 60% πήγε στο ΜΚΙΕ τον τρίτο, τέταρτο και πέμπτο μήνα μετά την αρχική διάγνωση. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο όγκος είχε μεγαλώσει- ξαπλωθεί και σχεδόν σε όλους έπρεπε να γίνουν εξετάσεις (αξονικές) από την αρχή, ενώ πολλές περιπτώσεις ήταν πια πολύ προχωρημένες. Αναλυτικότερα, στους 64 άνδρες που προσήλθαν οι 53 ήταν Έλληνες και οι 11 μετανάστες. Οι 45 από αυτούς είχαν ασφάλιση μέχρι να φτάσουν στο σημείο να μην μπορούν να ανταποκριθούν ή να μείνουν άνεργοι (16 ΟΑΕΕ, 21 ΙΚΑ). Τριάντα τέσσερις είναι μεταξύ 40 και 60 ετών, 25 είναι πάνω από 60, ενώ πέντε είναι κάτω των 40 ετών. Από τις 62 γυναίκες ασθενείς του ΜΚΙΕ, ντόπιες και μετανάστριες, όλες ανεξαιρέτως είχαν μέχρι πρόσφατα ασφαλιστική κάλυψη. Οι περισσότερες είναι 40-60 ετών και οι μισές πάσχουν από καρκίνο του μαστού.